

TÜRKÇE

6. SINIF

1. ÜNİTE FASİKÜLÜ

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

A)SÖZCÜKTE ANLAM

1. Gerçek Anlam: Bir sözcüğün söylendiğinde aklımıza ilk gelen ve sözlükteki ilk anlamıdır.

Örnek: Bahçemdeki çiçek kokularını alıyor musun?

Gerçek Anlam

Koku: Nesnelere yayılan küçük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duyu.

2. Mecaz Anlam: Bir sözcüğün gerçek anlamından uzaklaşarak kazandığı soyut anlamıdır.

Örnek: Bu işin kokusu bir gün çıkacak.

Mecaz Anlam

Koku: Kimsenin bilmediği bir durumun açığa çıkması, bilinmesi, duyulması.

3. Terim Anlam: Bilim, sanat, meslek ya da spor dallarıyla ilgili özel kavramı ifade eden sözcüklerin yine bu dallarla ilgili bir cümle içinde kullanılmasıyla oluşan anlamıdır.

Örnek: Türkçe dersinde zamirleri öğreneceğiz.

Terim Anlam

Terim anlam örnekleri:

Spor: gol, ofsayt, smaç...

Müzik: nota, solanahtarı, beste...

Tiyatro: kostüm, dekor, suflör...

Astronomi: uydu, Güneş, Ay, Dünya...

Dil bilgisi: edat, nokta, isim, ünlem

Tıp: tahlil, serum, neşter...

Geometri: kare, aç, üçgen...

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimenin anlam özelliğini (gerçek, mecaz, terim) karşılarna örnekteki gibi yazınız.

Gerçek: G Mecaz: M Terim: T

*Bu ağır çantayı nasıl taşıyorsun? (G)

*Sol kolum sürekli ağrıyor. ()

*Dünya'nın kuzey ve güneyinde paraleller vardır. ()

*Tatlı bir gülümseme her şeye değer.()

*Bana söylediklerin çok ağır geldi.()

*Sonbaharda kuru yapraklar beni hüzünlendirir.()

*M. Kemal ATATAÜRK bizim ışığımızdır.()

*Böyle kuru sözlerle beni kandıramazsın.()

UNUTMA: BİR SÖZCÜĞÜN MECAZ ANLAMI O SÖZCÜĞÜN SESTEŞİ DEĞİL.

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

B) SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ:

1. Eş Anımlı (Anlamdaş) Kelimeler: Yazılışları ve okunuşları farklı anlamları aynı olan kelimelere denir. (al-kırmızı, ihtiyar-yaşlı, bellek-hafıza, anı-hatıra)

Örnek: Bu yıl ırmağın debisi çok yükseldi.

Nehir çok coşkun akıyor.

ETKİNLİK: Aşağıda verilen kelimelerin eş anlamlılarını karşısına yazınız ve bir cümle içinde kullanınız.

*kelime-sözcük (İnsanlarla iletişim kurarken doğru sözcükler seçmeliyiz.)

*öykü-..... (.....)

*kalp-.....(.....)

*ek-.....(.....)

*armağan-.....(.....)

*yararlı-.....(.....)

2.Karşıt(Zıt) Anımlı Sözcükler: Anlamca birbirinin tersi olan sözcüklere denir.

Örnek: Akıllı düşününceye kadar deli oğlunu everir. (Atasözü)

UNUTMA: BİR SÖZCÜĞÜN OLUMSUZU KARŞITI DEĞİLDİR.

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

Sözcük	Zıt Anlamı	Olumsuzluğu
Akıllı	Deli	Akılsız
Git-	Gel-	Gitme-
Kirli	Temiz	Kirsiz
Al-	Ver-	Almamak

3. Yakın Anlamli Kelimeler: Anlamları birbirine yakın olduğu halde küçük de olsa farkı bulunan kelimelerdir. Anlamdaş sözcüklerle karıştırılmamalıdır.

(korkak-çekingen, dargın-küskün, eş-dost, sıkılmak-usanmak, görev-sorumluluk, sevinç-mutluluk)

Örnek: Yalan haberlere kulak vermeyelim.

Bu konuyu sanırım yanlış biliyorsun.

4. Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler: Yazılışları ve okunuşları aynı aralarında anlam ilişkisi olmayan sözcüklere denir.

Örnek: Sen sonraki otobüse bin.

Bin atlı o gün çocuklar gibi şendik.

ETKİNLİK: Aşağıdaki eş sesli sözcükleri cümle içinde kullanınız.

*saç:

saç:

*kır:

kır:

*düş:

düş:

UNUTMA: AŞAĞIDAKİ SÖZCÜKLER EŞSESİ DEĞİLDİR.

yâr: sevgili

kâr: kazanç

yar: uçurum

kar: yağış

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

AYNI KAVRAM ALANINA GİREN SÖZCÜKLER

Farklı anlamlar taşıyan fakat benzer (aynı) işler için kullanılan sözcüklerdir.

Örnek: tabure-kanepesandalye-koltuk

Kalem-silgi-açacak-kağıt

ETKİNLİK: Aşağıdaki kavram alanı verilen bölümdeki boşlukları doldurunuz.

Rüzgar-.....-.....-.....-.....

Yemek-.....-.....-.....-.....

SOMUT ANLAM

Beş duyu organımızdan herhangi biriyle algılayabildiğimiz sözcükler somut anlamlı sözcüklerdir.

Örnek: Rüzgar ılık ılık esiyordu.

Bugün temiz hava alamadım.

Sıcak tenimi yaktı.

SOYUT ANLAM

Beş duyu organımızla algılayamadığımız sözcüklere soyut anlamlı sözcük denir.

Örnek: Bu hafta ruhum çok daraldı.

Rüyanda ne gördün.

Şansım yaver gitti.

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

ETKİNLİK: Aşağıdaki altı çizili kelimelerin özelliklerini (soyut-somut) örnekteki gibi yazalım.

*Çocukların hisleri kırılındır. (soyut)

*Ayağım taşa çarptı. ()

*Mutluluk para ile alınıp satılmaz. ()

*Düşüncelerinizi bana söyleyin. ()

*Elindeki kitapları bana ver. ()

YANSIMA SÖZCÜKLER

Doğadaki canlı ve cansız varlıkların seslerinin tekrarı veya taklit edilmesiyle oluşan sözcüklere denir.

(hıçkırık, hışırtı, zırlıtı, cik cik, fokurtu...)

Örnek: Sabah rüzgarın uğultusu ile uyandım.

ETKİNLİK: Aşağıdaki cümlelerde yansıma sözcüklerin altını çiziniz.

*Musluktan su şırıl şırıl akıyordu.

*Babam yorulunca çok horluyor.

*Bülbüller bir ahenkle şakıyordu.

*Makine zırlıtısı başımı ağrıttı.

*Minik köpek sevinçle havladı.

UNUTMA: PARILTI GİBİ SES İÇERMEYEN SÖZCÜKLER DOĞAYLA İLİŞKİLİ AMA YANSIMA SÖZCÜK DEĞİLDİR. YANSIMA OLMASI İÇİN DOĞADAKİ SESTEN YOLA ÇIKMASI GEREKİR.

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

DEYİMLER

En az iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan kalıplaşmış söz gruplarıdır. Bu söz grupları duygu düşüncelerimizi etkili ve kısa yoldan anlatmaya yararken çoğunlukla mecaz anlamı bazen de gerçek anlamıdır. Bunun yanında hem gerçek hem mecaz anlamı içeren deyimler de vardır.

Örnek: Yaptığı bu davranışlarıyla gözden düştü. (mecaz)

Ayda yılda bir onunla buluşuyorum. (gerçek)

UNUTMA: Deyimler kalıplaşmış söz grupları olduğu için deyimlerdeki sözcükler eş ya da yakın anlamlılarıyla değiştirilemez. Diğer taraftan sözcüklerin yerleri de değiştirilemez.

Örnek: kafa tutmak (baş tutmak olamaz)

akla hayale gelmek (hayale akla gelmek olamaz)

ATASÖZÜ

İnsanların yüzyıllar boyunca yaşadıklarından çıkardıkları kalıplaşmış özlü sözlerdir. Atasözleri ders veya öğüt verirken deyimlerin böyle bir özelliği yoktur. Atasözlerindeki sözcükler deyimlerdeki gibi eş anlamlılarıyla değiştirilemez ayrıca sözcüklerin de yeri değiştirilemez.

Örnek: Birlikten kuvvet doğar. (Doğru)

Birlikten güç doğar. (Yanlış)

UNUTMA: Bazı atasözleri sadece gerçek bazıları sadece mecaz bazılarıysa hem gerçek hem mecaz anlam içerebilir.

Örnek: Bugünün işini yarına bırakma. (gerçek)

Çok bilen çok yanılır. (gerçek)

Aç doymam tok acıkmam sanır. (gerçek)

El elden üstündür. (mecaz)

Lafla peynir gemisi yürümez. (mecaz)

Sakla samanı gelir zamanı. (mecaz)

Mum dibine ışık vermez. (mecaz-gerçek)

Ateş düştüğü yeri yakar. (mecaz-gerçek)

Meyve veren ağaç taşlanır. (mecaz-gerçek)

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

ÖZDEYİŞ (VECİZE)

Bir kişinin gözlem ve deneyimini kısa ve özlü bir şekilde ifade ettiği sözlere denir. Özdeyişlerin söyleyeni belli-
dir. Atasözleri ise anonimdir. (Söyleyeni belli değildir.)

Örnek: Yurtta sulh cihanda sulh. (M. Kemal ATATÜRK)

Cahil kimsenin yanında kitap gibi sessiz ol. (MEVLANA)

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Virgül: Kullanım yerleri açıklamaları ve örnekleriyle aşağıda belirtilmiştir.

***Yüklemden uzak kalmış özneyi vurgulamak için kullanılır.**

Ahmet, yolun karşısına geçmek için çok hızlı koştu.

***Hitaplardan (seslenme) sonra kullanılır.**

Sevgili Anneciğim,
(Hitapların ilk harfleri büyük olur.)

***Eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılır.**

Kedileri, köpekleri, kuşları çok severim.

***Kitap künyelerinde (kaynakça, bibliyografya) kullanılır.**

Ömer SEYFETTİN, Kaşığı, Timaş Yayınları, İstanbul, 1998.

***Kısa cevaplardan sonra kullanılır.**

Evet, ben de sizi seviyorum.

***Bir cümleyi başkasına aktarmak için kullanılır.**

Bugün çok çalışacağım, dedi.

***Anlamı kuvvetlendirmek için tekrarlanan sözcüklerin arasında kullanılır.**

Bütün işimiz çalışmak, çalışmak, çalışmak olmalı.

***Cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.**

Eve geldim, odama çıktım, biraz dinlendim.

***Ara söz ve ara cümleleri belirtmek için kullanılır.**

Annem, dünyanın en tatlı insanı, bugün hasta oldu.

SORULAR VE ETKİNLİKLER

1. Beden Eğitimi Öğretmeni Savaş Bey öğrencileriyle mendil kapmaca oyunu oynayacaktır. Kuracakları halkada sıralama bilgileri şu şekildedir:

*Halkada Savaş Öğretmen, Ayşe, Selin, Kadir, Meryem, Esma, Cihan, Semih ve Nisa vardır.

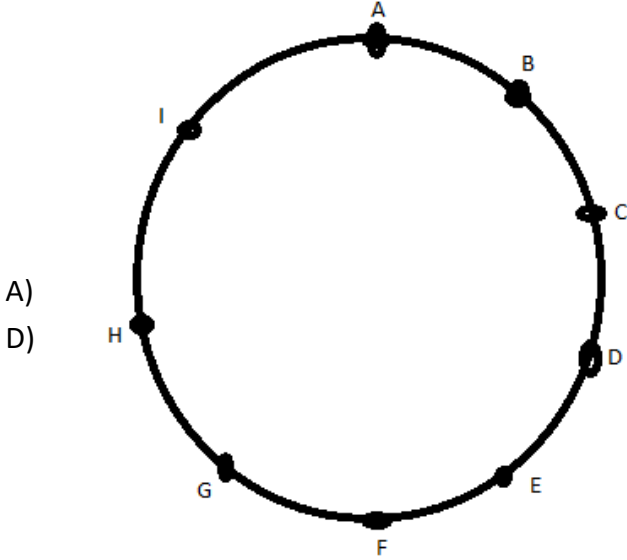
*Nisa saatin 12.00'yi gösterdiği yerededir.

*Selin ile Kadir arasında iki öğrenci bulunmaktadır.

*Savaş Öğretmenin her iki yanında bulunan öğrenciler kızdır.

*Nisa'nın saat yönü hareketiyle hemen yanındaki Kadir'dir.

Buna göre Selin'in bulunabileceği yerler nereler olabilir?

A)
D)

D,E
B,I

B)H,E

C) F,G

CEVAP: B

2. Aşağıdaki tabloda altı çizili kelimeyi sözcükte anlam (mecaz, gerçek, terim) bakımından işaretleyiniz.

GERÇEK MECAZ TERİM

1	Yüklemden uzak kalmış öznedenden sonra <u>virgül</u> getirilir.			+
2	<u>Kara</u> günler için para biriktiriyordu.		+	
3	Kahvenin <u>köpürmesiyle</u> koku etrafa yayıldı.	+		
4	Futbolcunun <u>penaltıdan</u> attığı gol çok güzeldi.			+
5	<u>Ölçüsüz</u> davranışlarıyla herkesi üzüyordu.		+	

3. Aşağıdaki tabloda verilen sözcükler sesteştir. Bu sözcüklerin birinci ve ikinci anlamlarıyla ilgili cümleler kurunuz.

Sözcükler	Birinci Anlam	İkinci Anlam
Kas	Vücudumuz kaslarla hareket eder.	Korkudan kasıldım.
Taş	Ağır taş kaldırmayalım.	Kanalın suyu taşmış.
Kıl	Keçinin kılları beyazlamış.	Ninem namaz kılacak.
Diz	Dedemin dizleri ağrıyor.	Tabakları rafa dizdim.
Al	Al yanakları çok sağlıklı görünüyor-du.	Bir kalemlik aldım.

4. Aşağıdaki deyimleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

- a. Emeği geçmek
- b. Diken üstünde olmak
- c. Ateş püskürmek
- d. Gözden düşmek
- I. Oldukça huysuz olmak, kendine söz söyletmemek
- II. Katkıda bulunmak
- III. Tedirgin olmak
- IV. Değerini, önemini yitirmek

5.

I. Aslı bütün gün temizlik yaptıktan sonra en sevdiği kitabı eline alıp sayfalarını usulca çevirmeye başladı.

II. Zamanın birinde küçük bir kız çocuğu, izinsiz gittiği ormanın derinliklerinde bir su perisiyle karşılaşmış.

III. Küçük fil:

-Tamam, demiş.

Annesinin sözünden dışarı çıkmayacağını bilge kaplumbağaya söz vermiş. Bilge kaplumbağa da "Aferin!" diyerek onu evine yollamış.

IV. Ata binmeyi öğreneceği için Halil o gün çok heyecanlıydı. Fakat seyisin (at bakıcısı) hasta olduğunu öğrenince bütün hevesi kursağında kaldı.

Yukarıdaki olay yazılarından kısa kesitler bulunmaktadır. Bunlardan hangisi fabl türüne aittir?

- A. I B. II C. III D. IV

CEVAP: C

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

6. “Uygarlık yalnızca teknolojik gelişme değildir. Bu düşünce ışığında ilerlemeliyiz.”

Aşağıdaki kelimelerden hangisi yukarıdaki kelimelerden birinin eş anlamlısı olarak kullanılmamıştır?

A. fabrika B. medeniyet C. fikir D. sadece

CEVAP: A

7. I. Maraş dondurması yapılırken keçi sütünün kalitesi çok önemlidir.

II. Servis edilirken üstüne dökülen Antep fıstığı ayrı bir lezzet katar Maraş dondurmasına.

III. Maraş salebi de dondurmanın kıvamını alması için ayrı bir öneme sahiptir.

IV. Yapımı tamamlanan dondurmanın sunumu da önemlidir.

V. Servisten önce hamur gibi biraz yoğrulması kıvamını güzelleştirir.

Yukarıdaki cümlelerden bir paragraf oluşturulduğunda doğru sıralama nedir?

A.II-III-I-IV-V B.I-III-V-IV-II C.I-III-IV-II-V D.I-III-IV-V-II

CEVAP: B

8. “Ağustos böceği uzun bir uykudan sonra bir yaz akşamı büyük sancılarla kabuğundan çıkmayı başardı.”

Aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yukarıdaki cümlede bulunmamaktadır?

A. Ne zaman B. Nerede C. Ne(kim) D. Nasıl

CEVAP: B

9) Aşağıda altı çizili kelimelerden hangisi yansıma bir kelime değildir?

A) Kapının tıkırtısı konuya odaklanmamı engelliyordu.

B) Şelale gürül gürül akıyordu.

C) Kuşların ötüşü bana ilham verdi.

D) Küçük çocuğun elindeki balon patladı.

CEVAP: C

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

10. I) Sabahın erken vaktinde Elif, Sıla, Kerim okul yoluna çıktılar.
II) Kitabın sayfasına baktım, içeriğini inceledim, bana uygun olduğuna karar verdim.
III) Seyfi, sınıfın en uzun boylusu, benim arkamda oturuyor.
IV) Annemin ceketini kokladım, dürdüm, dolaba koydum.
V) İnsanlardan, hayvanlardan ilham aldım.

Yukarıda virgülün cümlede kullanım görevleri (yerleri) örneklendirilmiştir. Aynı görevdeki cümleler eşleştirildiğinde açıkta kalan (tek kalan) cümle hangisidir?

- II B. V C. I D. III

CEVAP: D

11. Aşağıdaki dizelerde “çocuklar” hangi varlıklarla karşılaştırılarak benzerlik kurulmuştur?

“Bahar geldiği zaman
Nasıl çiçek açarsa ağaçlar,
Nasıl uçarsa kuşlar yuvadan,
İşte öyle çiçek açarlar,
İşte öyle uçarlar mutluluktan
Okumayı öğrenen çocuklar.

- Ağaçlar-kuşlar B. Bahar-yuva C. Çiçek-mutluluk D. Bahar-zaman

CEVAP: A

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

12. “Bir şairimizin dediği gibi insanlar yaşadıkları yere benzerler. Çok doğru geliyor bana bu. İnsan yaşadığı coğrafya parçasından etkileniyor. Siz de bilirsiniz ki insanlığın tarihi, doğa tarihinin bir parçasıdır. Âmâ doğa böyle bilinçsizce katledildikçe ben, insanlığın sonunu hiç de iyi görmüyorum. Bakın, apartmanlar yapacağız diyerek ağaçlar kesiliyor, ormanlar yok ediliyor. Doğa kirlendikçe insani yanlarımız da kirleniyor. İnsanlar daha hoşgörüsüz, daha anlayışsız, daha sabırsız olmaya başladılar.” (Aydoğan YAVAŞLI)

Bu paragrafa göre aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A. Parçada altı çizili kelime somuttan soyuta doğru anlam kazanmıştır.
- B. Parçada bir düşünceyi onaylama cümlesi kullanılmıştır.
- C. Ormanların yok edilmesini sanayideki gelişmeye bağlamıştır.
- D. Paragrafın son cümlesinde virgül eş görevli kelimeleri ayırmak için kullanılmıştır.

CEVAP: C

13. Bazı deyimler sadece gerçek anlamda kullanılırken bazı deyimler de mecaz anlamda kullanılır. Bunun yanında her iki anlamda da (hem gerçek hem mecaz) kullanılan deyimlerimiz de vardır.

Aşağıdaki deyimlerden hangisi sadece mecaz anlamda kullanılır?

- Bugünün işini yarına bırakmamak
- Etekleri zil çalmak
- C. Özü kabahatinden büyük olmak
- D. Özü sözü bir olmak

CEVAP: B

14. Genç adam, köyünün güzelliklerini seyrede seyrede dolaşıyordu. Yol üzerinde, tarlasına fidan dikmekle meşgul olan ihtiyar bir adam gördü. İhtiyar adam, geçkin yaşına rağmen büyük bir istekle (şevkle) çalışıyordu. Genç adam, ihtiyara yaklaşarak:

-Baba, sen ne diye fidan dikmeye çalışıyorsun? Yaşını başını almışsın, dedi.

Yaşlı adam:

-Evlad, bu fidanların meyvesinden yemem şart değil ki! Biz nasıl bizden öncekilerin diktiği fidanların meyvesini yiyorsak bizim diktiğimiz fidanların meyvesini de torunlarımız yer.

Bu parçada aşağıdaki hikaye unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A. Olay
- B. Yer
- C. Zaman
- D. Şahıs

CEVAP: C

15.

B	A	Ğ	L	A	N	T	I	1.
N	E	S	N	E	L	////	////	2.
T	A	S	A	R	I	M	////	3.
////	İ	L	A	V	E	////	////	4.
B	E	L	G	E	////	////	////	5.

Aşağıda verilen yabancı kökenli

sözcüklerin Türkçe karşılıklarını bularak kutucukları doğru bir şekilde doldurunuz.

Link sözcüğünün Türkçe karşılığı

Objektif sözcüğünün Türkçe karşılığı

Dizayn sözcüğünün Türkçe karşılığı

Ekstra sözcüğünün Türkçe karşılığı

Doküman sözcüğünün Türkçe karşılığı

16) Aşağıda altı çizili kelimelerden hangisi somut olduğu halde cümle içinde soyut anlam kazanmıştır?

- A) İğne sanırım parmağına batmış.
B) Niçin bu kadar kalpsizsin? O daha bir çocuktuktu.
C) Ruhum daraldı artık.
D) Doktor Bey kalbimde sanırım bir sıkıntı var.

CEVAP: B

17)

- * Bütün eşyaları diğer eve **attık**.
* Yine yalan **atmaya** başladı.
* Buluşmayı gelecek haftaya **attı**.
* Yazılıda bütün cevapları kafadan **atmış**.

"Atmak" kelimesi yukarıdaki cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

CEVAP: D

6. Sınıf Türkçe Fasikülü

18) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eş anlamlı ya da eş sesli kelime yoktur?

- A) Bütün yıl ders çalıştım.
- B) İhtiyar adam bayılmış.
- C) Kurduğun cümle çok güzelmiş.
- D) Evin önünde çiçek tohumu ekтім.

CEVAP: D